

kateremu naj bi določili na učiteljski toliko ur, da bi bilo moči razložiti vsega, ne samo nekaterih delov.

Jasno je tudi, da bi imel biti šolski vrt pri učiteljski — izobraževališči ljudskih učiteljev — pravi vzor, kako je urejevati in oskrbovati šolske vrte.

Velikega uspeha bila bi naredba, da bi se učiteljski pripravniki poučevali v tistem jeziku, v katerem bodo morali sami otroke poučevati. Koliko časa se pogubi po nepotrebnem z iskanjem tehniških izrazov, česar bi ne bilo treba, ko bi se ne predavalo v tujem jeziku.

Nezadovoljnosti učiteljskih pripravnikov se nam ni bati, ako bi se učiteljske tako uredilo. Saj nam svedoči lepo število učiteljev, ki se radovoljno oglase vsako leto za „kmetijski tečaj“, njih požrtovalnost in ljubezen do kmetijskega pouka. Radovoljno žrtvujejo po tri tedne svojih počitnic, da poslušajo po šest ur na dan predavanja o kmetijstvu. Zato se pa tudi že začenja prikazovati tu in tam lep sad. Trije tedni pa nikakor ne morejo zadostovati, da bi se nadomestilo to, česar manka. Zato je treba, da se preosnujejo tudi učiteljska, ako hočemo pričakovati od ljudskih šol na deželi večega uspeha.

F. Š.

Razne reči.

* Grme od bodočega grozdjčja, kateri so bili lansko leto polni gosenic, moraš sedaj nekaterikrat okopati ter poskropiti z gnojnico in milnico, da zatreš vse ličinke.

* Kumare, melone, fižol, krompir itd. lahko pri-
delaš na nastopni način prav zgodaj: Vsak lončar ti naredi cvetličnih loncev, ki pa naj bodo brez dna in zgoraj oži nego spodaj. Podstavi loncem deščice ali kaj enakega, napolni jih s prstjo in vsadi, oziroma vsej vanje seme rastline, katere bi rad pridelal. Lonce hrani potem tam, kjer je toliko toplo da morejo rastline rasti, mrz pa ne more do njih. Kadar postane na planem primerno toplo, in kadar se ni več bati mraza, pa presadi rastline na grede, in sicer v jamice. Iz loncev pa rastline presadiš, ako podstavo odmakneš in rastlino z vso zemljo v pripravljeno jamico vložiš. Taka presajena rastlina raste potem hitro.

* Mlada drevesa, katera so oglodali zajci, je najbolje tako le zdraviti: Ako ni drevesna lubad še oglodana okrog in okrog, rešimo še vedno lahko taka drevesa in to toliko laže, kolikor manjša je rana. Najboljša je pa zato navadna cepilna smola, katera je tudi mrzla tekoča. Cepilno smolo si lahko sam narediš. Vzemi navadne čevljarske smole, katera bodi kolikor mogoče čista, razgrej jo na ognji in kadar jo odstaviš, prilivaj jej polagoma na vsak kilogram smole 10 dekagramov špirita. Ta smola je tekoča, in s čopičem moreš hitro in dobro vse rane zamazati. Sploh je to mazilo najboljše za vsakovrstne rane. Ako smola s časom otrdi, napraviš jo zopet tekočo, če ji doliješ špirita.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 55. Lansko vino je bilo zelo slabo ter se še sedaj ne da očistiti. Izkušal sem z beljako in z žolčo (želatino), a nič ne pomaga, skoraj da je neužitno. Kako bi ga vsaj toliko popravil, oziroma očistil, da bi bilo pitno za dom in družino? (A. Tr. v Š. J.)

Odgovor: Da se vino ne čisti, ali kakor pravimo, da čistila ne vzprejme, prihaja od tod, ker je v njem premalo čreslovine. Dodenite vinu tanina (ki ga v lekarni doboste), in sicer na hektoliter 10 do 15 gramov, ter potem čistite vino z enoliko množico žolča, kolikor ste vzeli tanina.

Vprašanje 56. Uže dvakrat sem zasadil češpljevo drevje po zelo brežnem, a solnčnem obronku. Vselej se je prejelo, dve leti prav dobro raslo, a v tretjem letu se vselej posušilo. Kaj utegne biti vzrok? (M. N. v S.)

Odgovor: Ni nam mogoče iz teh kratkih vrstic Vašega pisma posneti vzroka, vendar pa mislimo, da utegne kriva biti preplitva in presuha zemlja. Morda ima kdo izmed čitateljev o tem kaj izkušenj. Prosimo poročil.

Vprašanje 57. Ali je z ruskim lanenim semenom drugače ravnati nego z domačim? Kedaj ga je sejati in ali redkeje ali gosteje nego domače seme? (Ž. J. v K. na Št.)

Odgovor: Z ruskim lanenim semenom se ravna kakor z domačim. Priporočamo Vam pa lan, zlasti ruski, gosteje sejati, ako hočete pridelati fino laknastega. Ruski lan pri nas navadno nekaj dni pozneje zori.

Vprašanje 58. Imam zelo lepo žrebe od cesarskega žrebca, veliko je, zdravo in čilo. Le nekaj ga kazi, ima namreč kodrasto grivo in rep, ki mu oboje tudi slabo raste. Rep je sicer pričel postajati lepši, griva se pa nič ne izpremeni. Tukajšni zvedenec pravi, da to prihaja od drgnjenja, ker ima žrebe uši. Drugi zopet trdijo, da je konj takega rodu. Ker bi bilo žrebe drugače zelo lepo, rad bi vedel, kaj je vzrok kodrasti grivi. (Fr. S. v Št. V.)

Odgovor: Kodrasto grivo in rep konj tudi dobi od drgnjenja ako ga srbi, a mnogo konj ima tako grivo uže od narave. Če ima konj uši, ali če se drgne od srbečice, to lahko vidite. S snaženjem se lahko odpravi ta neprilika, in ob enem rast žimi pospeši. Kodrasta griva pa je lahko tudi konju prirojena, in tedaj ni nič pomoči. Plemeniti konji imajo vedno gladko žimo, kodrasta je pa znak ponavadnjih konj. Če je imela žrebetova mati tudi lepo žimo in je oče bil cesarski žrebec, vendar se lahko primeri, da dobi žrebe kodrasto grivo in rep, ker se pogostokrat pokažejo na mladiči lastnosti njegovih starišev iz drugega, tretjega i. t. d. člena. Zaradi kodraste grive ni konj nič manj raben, pač pa kazi lahke konje. Cesarski žrebci ne smsjo imeti kodraste žime, in po krajih, koder je lahko konjsko pleme, kodrastih živali tudi ne obdarjajo. Pri težkih

pingavskih konjih pa kodrasta žima nima nikakega pomena, ker ti konji i tako niso plemenite krvi.

Vprašanje 59. Imam pol hektara veliko njivo, katero bi rad izpremenil v travnik. Zemlja je pusta kremenica, njiva leži ob bregu proti severu, in sicer kakih 800 m² nad morjem. Blagovolite mi odgovoriti: Katera travna semena in koliko bi jih moral sejati na ta prostor? (J. T. v Cr. V.)

Odgovor: Travnih in tudi vseh vrtnih semen doboste popolnoma svežih in kalivih pri gosp. Josip Lenarčiču na Vrhniki, kateri Vam bode tudi prav rad povedal, koliko in katerega semena rabite za svoja tla.

Vprašanje 60. Namenil sem si saditi na njivo, katero sedaj izpremenim v travnik, sadno drevje. Zemlja je rjava in sviščasta. Ker sama ta zemlja po mojem mnenji ni pripravna za mlado drevje, prosim pouka, kako drevje saditi in kedaj, da bode potem dobro uspevalo? (J. R. v Kol.)

Odgovor: Iz popisa posnemamo, da je Vaša zemlja rahla in gorka. V tako zemljo drevje saditi je najboljšo jeseni. Ako je zemlja slaba, nasuti je okoli korenin druge rodne ali pa kompostne prsti. V slabi zemlji priporočamo Vam potem vsako leto drevju gnojiti, in sicer ali mu po zimi pognojite z gnojnico ali pa natosite jeseni okoli debel gnoja, katerega pomladi proč pograbite ter zemljo okoli drevja okopljate.

(Dalje prihodnjič.)

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

156.

Avstralec.

Ni ga naroda na zemlji, kateri bi stal na tako nizke stopnji naobraženja, kakor stoji Avstralec. Ta narod bode gotovo preje ali sleje do celega izginil s površja zemlje, ker ne more kratko in malo dohajati kulture, katero so mu Evropejci prinesli. Pri prastanovnikih avstralijskih se najbolje vidi, na koliko je človeški napredek in razvoj navezan na zemljišče, na katerem stanuje, in na okolico, katera ga obkoljuje.

Avstralija je v velikem Oceanu na južnej strani pod ravnikom. Ondi je poletje, ko imamo mi zimo in narobe. Podnebje je podobno onemu v južnej Španjolske. Cela Avstralija je samo za šestinko manjša od Evrope. Obale niso posebno vdrte, in plovnih rek ima zelo malo. Notranjost Avstralije je velika in žalostna pustinja in samo obale so prikladne gospodarstvu.

V Avstraliji ni bilo ne ene živali, katero bi človek mogel ukrotiti in kot domačo žival rediti. In tako je

priroda sama zavirala Avstralca, da se ni mogel dokopati do pastirja in poljedelca. Edina domača žival bi še bila avstralijski pes (dingo), ki je lisici močno podoben. Od sesavca nahajamo tu posebno vrečarje, ki imajo na trebuhu vrečo, v katerej nosijo mladiče. Avstralec jih mnogo lovi radi hrane. Spomina vreden je tu še čudoviti kljunaš; sesavec je to najnižjega ustrojstva, pri katerem se je gobec razvil kot ptičji kljun. Ptičev, želv in drugih nižjih živalij je v Avstraliji dosta.

Tudi rastline ni v Avstraliji nobene, katero bi mogel človek vzgajati, da ga hrani.

Avstralec je radi slabe in neredne hrane slabo razvitega telesa. Zelo je mršav, nevisokega stasa, debelih in zabreklih usten in sploščenega nosa. Koža mu je navadno temnorjava ali črna, in izpiravanje njegovo je zelo zoprno. Las je črnih in po nekoliko kodravih. Avstranci hodijo radi blagega podnebja brez obleke in samo v hladnejših krajih se ogrinjajo po zimi s kožami. Vsa njihova moda je to, da si glavo lepšajo s peresi, zobovi ali repom kake živali, da si tetovirajo telo in je namažejo s prsteno bojo. Stanovanja avstralčeva so najjednostavnejša, ki si jih misliti moremo. Skriva se v podmole, votline, potika se po gostem grmovju in po votlih drevesih. Ako si vendar postavi kolibo, zgradi jo od skorje drevesne. Hrana avstralčeva je zelo slaba, je vse, kar se samo jesti da. Njemu se nič ne gabi. On se nasladi s podganami, netopirji, gošaricami, kačami, pticami, črvi in gosenicami. Hrano navadno opeče, ali na snažnost nič ne gleda.

Z jednostavnim načinom življenja je v najožje zvezi tudi ta okolnost, da Avstralec nima pravega orodja in orožja. Nož in sekiro si napravlja od kremenca, s takim orodjem seka drevje in reže meso. Za lov ima dolgo kopje, in na vrhu kopja naveže ali nasadi ostrih zob od katere živali, in s tem ribe ubija, dočim za zver zabije na kopje ostre ribje kosti ali trd kamen.

Da se Avstralec ni bolje razvil, temu ni on sam toliko kriv, kolikor priroda, kajti ni neumen. Ob takih okolnostih ni se on se ve da mogel duševno razviti, ali vendar pokazuje v svojem jednostavnem življenju veliko urnost in prebrisanost. Glad je glavna in edina spodbuja, ki Avstralca na delo vodi. Kedar se je nasitil, potem ne pozná drugega dela, kakor spavanje. Avstralec strada ali lovi, jé ali spi. Kedar imá obilne lovine, ne spravi je za prihodnji dan, ker on ne vé, kaj se pravi skrbeti za drugi dan. On ti jé, kolikor vánj gré, in česar sam ne more pod streho spraviti, pomagajo mu bližnji sosedje. Ples je edina zabava, ki jo Avstralec še pozná, ta ples pa ni drugo kakor divje skakanje, ki pri polnej luni traje vso drago noč.

Vse življenje avstralčevo se suče poglavito samo v obitelji. Oženi se tolikokrat, kolikor žen se upa prerediti, ali radi siromaštva ima navadno le po dve, tri. Žena je možu prava robinja. Mož pojé najboljše kosove lovine, a žena mora od daleč sedeti pa čakati na slabe